

2 OKTOBER 2011 – ZEVENENTWINTIGSTE ZONDAG DOOR HET JAAR

COMMENTAAR BIJ DE ZONDAGSLEZINGEN

— Kris DEPOORTERE —

Ballade van de liefde

„IK WIL ZINGEN VOOR MIJN VRIEND, zingen het lied van mijn vriend en zijn wijngaard”, zo begint de eerste lezing uit de profeet Jesaja. Mijn vriend koos een mooie helling op het zuiden, haalde er alle keien uit, beschermde de wijngaard met een omheining tegen everzwijnen en plantte de beste wijnstokken die hij kon kopen. Maar de liefdesballade loopt op een catastrofe uit. De wijngaard beantwoordt de zorg van mijn vriend niet. Er komen enkel zure, wilde bessen aan de ranken. Je kunt er zelfs geen *vin de table* van maken. Mijn vriend was zo verbitterd, dat hij de omheining weghaalde, de everzwijnen liet ploeteren en de wijngaard liet verwilderen.

„Liefdesballade”, zei ik. Inderdaad, in Palestina is de wijngaard vaak een beeld voor een meisje. Het verhaal wordt dan dat van een zorgzame jongen, die heel veel van zijn meisje houdt. Hij doet alles voor haar, maar zij beantwoordt zijn liefde niet. De ontgoochelde jongen wordt heel kwaad en geeft zijn pogingen op. Amen en uit. Wat zo mooi begon, wordt de ballade van een verbitterde en ontgoochelde minnaar.

Jezus kent dat verhaal natuurlijk. Misschien heeft Hij dat lied ook nog gezongen, terwijl Hij met zijn vader planken schaaft. Nu vertelt Hij het lied als een parabel aan zijn toehoorders. Maar Jezus jongleert met de tekst en brengt enkele belangrijke veranderingen aan.

In het begin lijkt de wijngaardenier erg op die vriend uit het lied. Hij doet zijn uiterste best om een grand-cru-wijngaard aan te leggen. En hij stelt personeel te werk om de wijngaard te onderhouden en in het najaar te oogsten. Maar dan geeft Jezus een eerste draai aan het verhaal. Er zijn geen zure bessen, maar zoete druiven. De plukkers lopen met de manden op de rug, overvol. Ze pletten de druiven, zingend, op blote voeten in de perskuipen. Het lijkt – tot nog toe – een ballade van liefde. Maar dan komt ook hier de catastrofe. Het personeel van de wijngaard wil de oogst niet aan de eigenaar geven. Twee keer probeert de wijngaardenier het met veel diplomatie. Telkens stuurt hij een gezant, zijn boekhouder of een bemiddelaar, maar de plukkers mishandelen hen en eisen de oogst zelf op.

En hier brengt Jezus een tweede wijziging aan in het oude lied. De vriend uit het lied van Jesaja, uit het Oude Testament, geeft het vrij snel op en zinkt weg in bitterheid – net zoals de smaak van zijn druiven – maar deze wijngaardenier wijkt niet. Hij stuurt geen deurwaarder of politie. Hij gebruikt geen geweld. Hij stuurt zijn eigen zoon. Na min of meer officiële stappen zet hij de liefde in: zijn zoon. Maar het helpt evenmin. Ze vermoorden de zoon van de wijnbouwer.

„Wel,” vraagt Jezus aan de toehoorders, „wat moet de eigenaar nu doen?” Het publiek is ontroerd door de parabel en ze roepen: „Stuur de politie, laat ze aanhouden, sleep ze voor de rechtbank en ze zullen de doodstraf krijgen. Hoe is zo iets in godsnaam mogelijk!” Jezus zal de mensen waarschijnlijk eerst hebben laten roepen en schreeuwen om wraak en geweld. Maar ik vermoed dat het gehuil stilaan verstomde. In de stilte daarna gebeurde iets. Dat gebeurt nog met stilte. Er komt een stille ondergrondse beweging tot stand. Het was alsof de toehoorders plotseling begrepen waarover dit verhaal ging. Of beter, ze beseften plots over 'wie' het ging. Over God en zijn mensen. Over God die van mensen houdt. Over God die verwacht dat ze zijn liefde beantwoorden, dat ze rechtvaardig zijn en dat ze hun werk naar behoren doen in de zorg voor de wijngaard, voor de wereld, voor geliefde medemensen.

En dan komt de derde en laatste draai in het verhaal. Jezus zegt niet dat die moordenaars op hun beurt gedood moeten worden. Hij zegt gewoon: „Ja, zo erg kan het soms zijn in het leven. Je wordt soms heel erg ontgoocheld. Maar God zal opnieuw beginnen. Elders, op een andere plaats, met andere mensen. Met mensen die wel zorg dragen en rechtvaardig zijn. Opgeven doet God echter nooit. Hij begint altijd opnieuw wijngaarden aan te leggen. Hij kan niet anders.”

Ook het verhaal van Jezus is een ballade van een gekwetste en ontgoochelde liefde, maar het lied eindigt anders: wel tranen en verdriet, maar geen verbittering. Een ballade van een gekwetste liefde. Geen treurzang van een verlamde liefde.

EERSTE LEZING

JESAJA 5, 1-7

Ik wil zingen voor mijn vriend, zingen het lied van mijn vriend en zijn wijngaard. Mijn vriend had een wijngaard, die lag op een vruchtbare helling. Hij spitte hem om en maakte hem vrij van stenen, hij plantte er uitgelezen wingerden; in het midden bouwde hij een toren en hij kapte er een perskuip uit. Toen hoopte hij druiven te krijgen, maar de wijngaard gaf enkel wilde vruchten.

En nu, inwoners van Jeruzalem, mannen van Juda, nu moet gij de rechters zijn over mij en mijn wijngaard! Wat had ik nog meer kunnen doen voor mijn wijngaard en heb ik voor hem niet gedaan? Ik had op druiven gehoopt! Waarom geeft hij mij wilde vruchten?

Ik zal u dan nu vertellen, wat ik ga doen met mijn wijngaard. Ik haal zijn omheining weg, dat hij kaalgevreten kan worden. Ik maak zijn muren stuk, dat hij platgetrapt kan worden. Ik maak van hem een verwilderd stuk grond; hij wordt niet langer gesnoeid en met geen hak meer bewerkt; distels en dorens schieten er op, en aan de wolken verbied ik hun regen op hem te laten vallen. De wijngaard van de Heer der hemelse machten is het huis Israël. De mannen van Israël zijn bevoorrechte planten. Hij hoopte op recht, maar zag onrecht, geen betrachting van recht, maar verkrachting van recht.

TWEDE LEZING

BRIEF AAN DE FILIPPENZEN 4, 6-9

Broeders en zusters,

Weest onbezorgd. Laat al uw wensen bij God bekend worden in gebed en smeken, en nooit zonder dankzegging. En de vrede van God, die alle begrip te boven gaat, zal uw harten en uw gedachten behoeden in Christus Jezus.

Ten slotte, broeders en zusters, houdt uw aandacht gevestigd op al wat waar is, al wat edel is, wat rechtvaardig is en rein, beminlijk en aantrekkelijk, op al wat deugd heet en lof verdient. En brengt in praktijk wat u geleerd is en overgeleverd, en wat gij van mij hebt gehoord en gezien. Dan zal de God van vrede met u zijn.

EVANGELIE

MATTEUS 21, 33-43

In die tijd sprak Jezus tot de hogepriesters en de oudsten van het volk:

„Luistert naar een andere gelijkenis: er was eens een landeigenaar die een wijngaard aanlegde; hij zette er een heining omheen, hakte een wijnpers erin uit en bouwde een wachttoren. Daarop verpachtte hij hem aan wijnbouwers en vertrok naar den vreemde. Toen de tijd van de oogst gekomen was, zond hij zijn dienaren naar de wijnbouwers om de opbrengst in ontvangst te nemen. Maar de wijnbouwers grepen zijn dienaren vast. Zij mishandelden de een, doodden de ander en stenigden een derde. Daarop zond hij andere dienaren, talrijker dan de eersten; maar zij behandelden hen op dezelfde manier.”

„Ten slotte stuurde hij zijn zoon naar hen toe, in de veronderstelling, dat zij zijn zoon wel zouden ontzien. Maar toen de wijnbouwers de zoon zagen, zeiden ze onder elkaar: 'Dat is de erfgenaam; vooruit, laten we hem vermoorden en ons zijn erfenis toe-eigenen.' Ze grepen hem vast, wierpen hem de wijngaard uit en doodden hem.”

„Wanneer nu de eigenaar van de wijngaard komt, wat zal hij dan wel met die wijnbouwers doen?”

„Ze antwoordden Hem: 'Hij zal die misdadigers een ellendige dood doen sterven en zijn wijngaard zal hij aan andere wijnbouwers verpachten, die hem de opbrengst op de vastgestelde tijd zullen afdragen.'”

„Toen sprak Jezus tot hen: 'Hebt gij nooit in de Schrift gelezen: de steen die de bouwlieden hebben afgekeurd, is juist de hoeksteen geworden? Op last van de Heer is dat gebeurd en het is wonderbaar in onze ogen. Daarom zeg Ik u, het Rijk Gods zal u ontnomen worden en gegeven aan een volk dat wel de vruchten daarvan opbrengt.'”

Schriftlezingen © Katholieke Bijbelstichting 's Hertogenbosch, www.bijbel.net